

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17537318>

Герасименко Дмитро,
аспірант кафедри економіки, фінансів та обліку,
Приватний вищий навчальний заклад «Європейський Університет»,
ORCID: 0009-0002-0791-7359, e-mail: d.gerasymenko@e-u.edu.ua

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ВІДКРИТОЇ НАУКИ ТА ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

АНОТАЦІЯ. У контексті швидкої цифрової трансформації та принципів відкритої науки підготовка фахівців з економіки стикається зі значними викликами. Ця стаття досліджує розрив між традиційними академічними програмами та вимогами сучасного ринку праці, наголошуючи на необхідності інтеграції ресурсів відкритого доступу, аналітики великих даних та штучного інтелекту (ШІ) в економічну освіту. Виділені ключові проблеми: застарілі навчальні програми, які не враховують цифрові навички, етичні міркування щодо обробки даних та брак м'яких навичок, таких як критичне мислення та академічна доброчесність. У дослідженні розглядається існуюча література та використовуються якісні методи для пропозиції рекомендацій щодо реформування навчальних програм, включаючи реінжиніринг програм для включення практичних курсів зі ШІ та великих даних, сприяння міжнародній співпраці для отримання подвійних дипломів та стажувань, а також використання відкритих освітніх платформ. Очікуваним результатом є формування нового покоління економістів, здатних процвітати у відкритій, інноваційній екосистемі. Ці реформи відповідають стандартам Європейського Союзу та сприяють інтеграції України до Європейського дослідницького простору. Вирішуючи ці виклики, вищі навчальні заклади можуть краще підготувати випускників до сталого економічного розвитку в цифровому світі.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: цифрова трансформація, відкрита наука, економічна освіта, штучний інтелект, великі дані, навчальні програми, академічна доброчесність, Європейський дослідницький простір.

ВСТУП. Як аспірант другого року навчання з економіки, часто стикаюся з тим, як швидко змінюється світ навколо нас. Цифрова трансформація та принципи відкритої науки вже не просто тренди — вони стали невід'ємною частиною економічної реальності. Але наші освітні програми, на жаль, часто відстають від змін. Актуальність теми полягає в тому, що сучасний ринок праці вимагає від економістів не тільки теоретичних знань, але й умінь працювати з великими даними (big data), штучним інтелектом (ШІ) та відкритими ресурсами. За моїми спостереженнями, розрив між академічними програмами та реальними потребами бізнесу призводить до того, що випускники не готові до викликів, як-от аналізу даних у реальному часі чи етичного використання ШІ. Це особливо відчувається в Україні, де інтеграція до європейського дослідницького простору вимагає адаптації до стандартів відкритої науки. Мета — проаналізувати проблеми підготовки фахівців з економіки та запропонувати рекомендації для реформ, аби сформувати нове покоління економістів, здатних працювати в інноваційній екосистемі.

МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ. Для дослідження я використав якісні методи аналізу, огляд наукової літератури з питань цифровізації освіти та відкритої науки. Джерелами стали публікації з баз даних Google Scholar, ResearchGate та українських наукових журналів, опубліковані з 2019 по 2025 рік. Аналізувалися статті про виклики цифрової трансформації в освіті та рекомендації щодо інтеграції ШІ в економічні програми. Я також спирався на власні спостереження з аспірантури, де вивчав предмети з економіки. Методи включали контент-аналіз нормативних документів ЄС щодо відкритої науки та порівняльний аналіз українських і європейських освітніх стандартів.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ. Дослідження показало, що основна проблема – розрив між ринком праці та академічними програмами. Наприклад, багато випускників економічних факультетів не вміють працювати з big data чи ШІ, хоча ці інструменти є ключовими для аналізу економічних тенденцій. На мій погляд, це пов'язано з браком інтеграції принципів відкритої науки, як-от відкритий доступ до даних і ресурсів, у навчальні плани. Також недооцінюється роль soft skills: критичного мислення, етики в роботі з даними та академічної доброчесності, — без яких неможливо уникнути плагіату чи маніпуляцій.

Рекомендації, які я пропоную, базуються на практичних аспектах. По-перше, реінжиніринг навчальних програм: упровадження предметів з аналітики даних і ШІ, де студенти працюватимуть із відкритими платформами, як-от Open Data Portal ЄС. По-друге, посилення практико-орієнтованих елементів — стажування в компаніях, що використовують ШІ для економічного моделювання. По-третє, міжнародна співпраця: програми подвійних дипломів з європейськими університетами та використання відкритих ресурсів, як-от MOOCs (масові відкриті онлайн-курси). Обов'язкове включення модулів з етики ШІ дозволить уникнути викликів, пов'язаних із великими даними. На практиці це дозволить підготувати економістів, які не тільки аналізують, але й створюють інновації у відкритій екосистемі.

ВИСНОВКИ. Підсумовуючи, слід зазначити, що проблеми підготовки економістів в умовах відкритої науки та цифрової трансформації можна подолати через комплексні реформи. На мій погляд, як аспіранта, це не тільки теоретичне питання, а реальна потреба для розвитку України. Практичне значення роботи — у рекомендаціях, які допоможуть вищим навчальним закладам адаптуватися до вимог ЄС і сформувати фахівців, готових до інновацій. Це сприятиме формуванню людського потенціалу в економіці, посилюючи стійкість екосистеми.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Mhlana D. Digital Transformation Education, Opportunities, and Challenges of the Application of ChatGPT to Emerging Economies (2023). Education Research International, (4). <https://doi.org/10.1155/2023/7605075>
2. Wan, Y., Wan, X., Huang, L., & Zhao, Y. (2025). Artificial Intelligence Empowered Reforms in Economics Education. International Journal of Computer Science and Information Technology, 5(1), 1-15. <https://doi.org/10.62051/ijcsit.v5n1.01>
3. Цифровізація освіти як вектор підготовки фахівців XXI століття. Marszalek [Internet]. [cited 2025 Sep 2]. Available from: <https://czasopisma.marszalek.com.pl/images/pliki/ve/4/ve409.pdf>
4. Демянчук, М., Ірина Боднарук, І. (2022). Цифровізація освіти як вектор підготовки фахівців XXI століття. Viae Educationis Studies of Education and Didactics, 1(4), 74-81. <https://doi.org/10.15804/ve.2022.04.09>

Gerasymenko Dmytro,

PhD Student,

European University,

ORCID: 0009-0002-0791-7359, e-mail: d.gerasymenko@e-u.edu.ua

PROBLEMS AND PROSPECTS OF TRAINING SPECIALISTS IN ECONOMY IN THE CONDITIONS OF OPEN SCIENCE AND DIGITAL TRANSFORMATION

ABSTRACT. In the context of rapid digital transformation and the principles of open science, the preparation of economics specialists faces significant challenges. This thesis explores the gap between traditional academic

programs and the demands of the modern labor market, emphasizing the need to integrate open access resources, big data analytics, and artificial intelligence (AI) into economics education. As a second-year PhD student in Economics, I draw from my observations and analysis to highlight key issues such as outdated curricula that fail to address digital skills, ethical considerations in data handling, and the lack of soft skills like critical thinking and academic integrity. The study reviews existing literature and employs qualitative methods to propose recommendations for curriculum reform, including reengineering programs to incorporate practical courses on AI and big data, fostering international collaborations for dual degrees and internships, and utilizing open educational platforms. The expected outcome is the formation of a new generation of economists capable of thriving in an open, innovative ecosystem. These reforms align with European Union standards and contribute to Ukraine's integration into the European Research Area. By addressing these challenges, higher education institutions can better prepare graduates for sustainable economic development in a digitalized world.

KEYWORDS: digital transformation, open science, economic education, artificial intelligence, big data, curricula, academic integrity, European Research Area.